

DIRVA

Nr. 8

Sausis-January 20, 1961

Cleveland, Ohio

CHRUŠČIOVAS SAKO, KAD SOVIETIJA REMS "IŠSILAISVINIMO KARUS"

**Branduolinio karo komunistai nenorį, bet jis
įvyksias, jei "imperialistai" priešinsis
komunizmo pergalei**

Prez. Eisenhoweris paskutinėje savo spaudos konferencijoje griežtai pasmerkė tik dabar paskelbtą Chruščiovo kalbą ir jo bandymus įtikinti pasaulį, jog tik komunistų blokas esąs nepriklausomybės siekiančių kraštų vienintelis draugas ir rėmėjas. Chruščiovo skelbiami "išsilaisvinimo karai" iš tikrųjų yra legalias vyriausybės siekiančių nuverstų komunistinių elementų rėmimas. Jungtinės Amerikos Valstybės, remdamos išsilaisvinimo sąjūdžius, tytikslų siekė "Jungtinių Tautų Chartos ribose," pastebėjo prez. Eisenhoweris.

Sausio 6 partijos suvažiavime Chruščiovo pasakytoji kalba buvo paskelbta Komunisto žurnale. Ji laikoma viena iš svarbiausių bolševikijos istorijoje. Patys komunistai jos reikšmę pabrėžė, išdalindami Vakarų korespondentams jos vertimus anksčiau, negu išleistas viešumon pats Komunisto žurnalas.

Toje kalboje Chruščiovas pabrėžė, kad pasaulinis komunizmas pilnai remias "tautinio išsilaisvinimo" karus, kuriuos reikią skirti nuo totalinio branduolinio ir ribotų, kaip jis pavadino, "gaistrinių" karų. Esą, karas nereikalingas komunizmo pergalei, kuri jau esanti "netoli". Bet jis įspėjo, kad branduolinis karas įvyksias, jei kapitalistų valstybės priešinsis komunizmo pergalei, kuri esanti "neišvengiama pagal istorijos evoliucijos įstatymus".

Trečiosios klasės karo pavyzdžiu Chruščiovas nurodė Alžiro karą. Tai esąs šventas karas. "Mes pripažįstame tokius karus. Mes pagelbėjome ir pagelbėsime žmonėms, kovojantiems dėl savo laisvės." Laisve Chruščiovas supranta komunistinį pavergimą. Jis nurodė pavyzdžiu Kubą ir pasakė, kad "Fidelio Castro vadovaujami Kubos žmonės laimėjo".

Antrosios klasės, kaip jis vadino, "gaistrinių" karų pavyzdžiai buvo Indokinija ir anglų-prancūzų intervencija Suezė. Jis neužsiminė apie dabar vykstantį karą Laose.

Chruščiovo pareiškimu, komunizmo persvara esanti branduolinių ir "gaistrinių" karų vengime. Jis pareiškė, kad Sovietija tikrai norinti nusiginkluoti, ir nusiginklavimas esąs svarbiausias faktorius kovoje su imperialismu. "Toje kovoje socialistų stovykla turi didžiąją žmonių dalį savo pusėje."

Vakarų diplomatai neslepia susirūpinimo dėl Chruščiovo kalbos tono, kiek ji galima suvokti iš ligšiol čia gautų jos ištraukų. Kalba laikoma grubesne už 1958 lapkričio 10 pasakytąją, kada buvo pareikšta, kad sutartys dėl keturių valstybių kontrolės Berlyne esančios pasienios ir sovietai ruošiasi savo funkcijas perduoti Rytų Vokietijai, jei Vakarų valstybės nesutiksiančios pasirašyti taikos sutarties.

Dabar Chruščiovas pasakė: "JAV, Britanijos ir Prancūzijos pozicijos Berlyne yra ypač greit pažeidžiamos. Jos bando išlaikyti ten savo senasias pozicijas, bet nepajėgia pripažinti, kad okupacinis režimas turės anksčiau ar vėliau baigtis." Jis vėl grąsino, kad Sovietija pasirašysianti separatinę taikos sutartį su Rytų Vokietijos komunistais ir taip "agresingai nusteikusių imperialistus grąžins į protą", ištraukdama "rakštį, kurią sudaro okupacinis režimas Vakarų Berlyne".

Valstybės departamentas Washingtono dar tebesilaiko nuo komentarų apie Chruščiovo kalbą, kuri tebesanti nagrinėjama.

mis, kad naujasis prezidentas turėtų bent 80 dienų paruošti biudžeto projektą ir išdėstyti savo programą sausio pradžioje susirenkančiam kongresui.

● Kard. Spellmanas pasmerkė prez. Kennedžio štabo paruoštą programą, pagal kurią kongresas turėtų suteikti arti 6 bil. dol. federalinę paramą viešosioms mokykloms. Kardinalo žodžiais, tuo žygiu būtų nukriausti milijonai amerikiečių katalikų, kuriems nieko nebūtų grąžinama už jų mokesčius. Religinės mokyklos į programą nebuvo numatytos įtraukti.

SOVIETAI REIKALAUJA 50 POSTŲ JUNGGINĖSE TAUTOSE

Sovietija pareikalavo, kad sovietų piliečiams būtų suteikta mažiausiai 50 svarbiųjų postų Jungtinėse Tautose. Ji taip pat pareikalavo, kad kai kuriems dabar Jungtinėse Tautose tarnaujantiems sovietų piliečiams būtų suteikti paaukštinimai.

Maskvos reikalavimai išaiškėjo iš Zorino pasitarimų su JT gen. sekr. Hammarskjöldu, kuris skirsto tarnautojų skaičių ir jų rangus. Iš to reikalavimo ryškėja, kad sovietai siekia pergrupuoti sekretoriato sudėtį, kuri ligšiol buvo remiama kandidatų patirtimi su sugebėjimais. Be to, sovietai pareikalavo, jiems suteikti dvi vietas su pasekretorių rangų.

Prieš kurį laiką Chruščiovas buvo pareikalavęs, kad Jungtinių Tautų generalinis sekretorius būtų pakeistas trumviratu, atstovaujančiu Vakarų, sovietų ir neutralių blokų. Chruščiovo reikalavimas negavo reikiamo pritarimo ir, kaip atrodo, liko palaidotas. Naujuoju bandymu sovietai atnaujina sekretoriato reorganizavimo idėją. Jai pasiekti Sovietija pasiūlė, kad būtų panaikinta dabartinė tarnautojų samdymo sistema, pagal kurią tarnautojai pasamdomi, praėjus tam tikram bandomajam laikotarpiui. Sovietai reikalauja, kad vyriausybių pristatyti kandidatai iš karto būtų pasamdomi arba atmetami.

Memorandume sakoma, kad atėinančiais metais reikią laukti 210 naujų postų ir 140 postų atsisiras, pasitraukus seniesiems tarnautojams. Iš to skaičiaus bent 50 svarbiųjų postų turį tekti sovietų piliečiams, jų tarpe ekonominių ir socialinių reikalų pasekretoriaus vieta ir panašaus rango postas specialių politinių reikalų įstaigoje.

Šiuo metu sovietai Jungtinėse Tautose turi vieną pasekretorių, ir trys panašaus rango tarnautojai yra amerikiečiai.

Būdinga, kad sovietų sąrašė neminimas areštuoto šnipa Igorio Melekso postas su 11,000 dol. metinio atlyginimo. Melekas laukia teismo Chicagoje.

● Prez. Eisenhoweris paskutinėje spaudos konferencijoje pareiškė, kad prezidento rinkimai Jungtinėse Amerikos Valstybėse ir inauguracija turėtų būti atliekami anksčiau nei dabar.

Nuteista 'Daktaro Živago' Larisa

Gera informuoti sluoksniui praneša, kad Sovietijos vyriausybė nuteisė aštuoneriais metais kalėjimo artimą mirusio Nobelio laureato Boriso Pasternako bendradarbę, kuri į inspiravusi parašyti romaną "Daktaras Živago" ir kūrėjui buvusi romano herojės Larisos modeliu, Pasternakas ją laikęs kenčiančiosios Rusijos įsikūnijimu.

Kalėjimo bausmė, kuri intelektualų sluoksniuose laikoma Sovietijos vyriausybės kerštu, Olga Ivinskajai buvo slapta paskelbta lapkričio mėnesį. Jos dukterė Irina, kurią Pasternakas traktavo, kaip savo adoptuotą dukterį, nuteista trejais metais kalėjimo. Pastarosiomis savaitėmis, kaip sakoma, eilė Vakarų intelektualų ir rašytojų siuntė peticijas Chruščiovui, bet ligi šiol negavo atsakymų.

Borisas Pasternakas prieš mirtį pareiškęs vakariečiams būklavimą, kad Ivinskajai, jam mirus, vėl galinti atsidurti kalėjime. Jie susipažino 1945 metais, ir ji už draugystę su rašytoju 1948 metais buvo suimta ir be teismo sprendimo išsiųsta į koncentracijos stovyklą, iš kur paleista 1954 metais. Grįžusi ji padėjo Pasternakui išversti Goethes "Faustą" ir perrašė kelis "Dr. Živago" variantus. Kai Pasternakui buvo suteikta Nobelio premija, jis nevyko jos atsiimti, norėdamas apsaugoti savo bendradarbę.

Paryžiaus intelektualų sluoksniuose kalbama, kad jos nuteisimu Sovietijos vyriausybė ruošianti kelią Pasternakui "reabilituoti". Tikima, kad Ivinskajai bus

apšaukta Vakarų imperikalizmo įrankiu ir apkaltinta Pasternako kūrybos iškraipymu. Tam spėliojimui pagrindą duoda prieš kelis mėnesius, tuoj po Ivinskajos arešto, sovietinėje spaudoje pasirodžiusi žinutė, pagal kurią esanti sudaryta komisija B. Pasternako nespausdintiems kūriniais peržiūrėti. Reikia spėti, kad komisijos "perredaguotas" romanas pagaliau bus išleistas ir Sovietijoje.

Praeitą šeštadienį, sausio 14 d., Detroito įvyko Dariaus ir Girėno klubo vėliavos pašventinimo iškilmės. Nuotraukoje: Windsoro lietuvių parapijos klebonas kun. Rudzinskas šventina vėliavą, kurią laiko klubo pirmininkas Jonas Atkočaitis.

J. Gaizūčio nuotrauka

ANUOMET DAUG NORINČIŲ, BET MAŽA GALINČIŲ

**Šiandien daug galinčių, bet žymiai mažiau
norinčių aktyviai dalyvauti Lietuvos laisvi-
nimo veikloje.**

(Mūsų bendradarbio pasikalbėjimas su Lietuvos Garbės Konsulu Dr. J. J. Bielskiu)

Visi Los Angeles lietuviai tautinių švenčių minėjimuose, didesniuose pobūviuose ar susirinkimuose, dažnai yra matę ir girdę kalbant Lietuvos garbės konsulą Dr. J. J. Bielskį. Neretas iš mūsų yra jį apilankę jaukiuoje konsulo ir šeimos rezidencijoje, vakarinėje Los Angeles dalyje, netoli Kalifornijos Universiteto. Bet turbūt niekas negalėtų patikėti, kad tam sveikos ir judrios išvaizdos vyrui, pasidabruotais plaukais, šiame sausio mėnesyje suėjo 70 metų...

Dr. J. J. Bielskio, žemaičio iš Tytuvėnų, veikla lietuvių tautos laisvei ir Lietuvos valstybei yra net kiek ilgesnė, negu pusė šimtmečio. Jaunuoliu atvykęs Amerikon 1908 metais ir čia išsimokslinęs, jis tuojau pat pasinėrė lietuvių visuomeninė ir politinė veiklon. Dar karui tebeinant, 1917 m. Washingtono jis įsteigė ir vadovavo Lietuvių Informaciniam Biurui, vyko į Europos pavergtųjų tautų kongresą Lozanoje, lankėsi Lietuvoje, grįžęs buvo išrinktas Amerikos Lietuvių Tautos Tarybos pirmininku (lyg ir dabartinio Alto pranokeju), po to tiesiogiai dalyvavo Lietuvos nepriklausomybės atstatymo kari-

somybės atstatymo kari- nuose, politiniuose ir ekonominiuose darbuose. 1923 m. suorganizavo pirmąjį Lietuvos konsulatą Amerikoje ir ligi 1926 m. išbuvo Liet. Respublikos konsulu. Nuo 1939 m. ligšiol tebėra Lietuvos garbės konsulu Kalifornijoje ir gretimose valstijose.

Šalia valstybinės ir tautinės veiklos, kiti jo darbai, kaip laikraštiniuko, literato, visuomenininko, dar plačiau papildytų jo asmens turtingą biografiją. Tad konsulo 70 metų amžiaus sukakties proga Dirvos bendradarbiui atrodė įdomu atpasakoti platesniam skaitytojų sluoksniui šį pasikalbėjimą su Dr. J. J. Bielskiu, turint tikslą pakamantinėti jo ilgos ir gilios patirties nuomones ir įspūdžius apie Amerikos lietuvių praeities bei dabarties reikalus.

— Kas šiandien panašu ir kas skirtinga nuo Pirmojo Pasaulinio karo laikotarpio Amerikos lietuvių pastangose veikiant už laisvę Lietuvai?

— Dabartinė Amerikos lietuvių veikla Lietuvai laisvinti daug kuo skiriasi nuo anų laikų veiklos. Tuomet patsai reikalas buvo kitokis.

Reikėjo pirmiausia aiškinti, kas ir kur toji Lietuva yra ir kodėl jai nepriklausomybė reikėtų grąžinti. Tuomet trūko mums aukštesnio išsilavinimo ir patyrusių darbuotojų. Tiesą sakant, turėjome labai mažai žmonių, galinčių Lietuvos laisvinimo darbą dirbti. Neturėjome literatūros apie Lietuvą angli kalba.

Bet nuotaika, ūpas buvo aukštai pakilę. Norinčių dirbti buvo daug ir visur. Ir dirbo, kas kaip geriausiai suprato, sugebėjo ir pajėgė. Tuomet žmonės pasirodė labai dosnūs. Didėnėse kolonijose laisvinimo fondai surinkdavo ne šimtinėmis, bet tūkstančiais dolerių per vieną vakarą. Rašėm, dirbom, kalbėjom, ruošėm delegacijas, šaukėm kongresus ir suvažiavimus, siuntėm rezoliucijas. Trumpai tariant, — dirbom su pasiryžimu, be atlaidos, srovių ir partijų reikalus stengdamies palikti nuošaliai. Tiesa, mūsų darbas galbūt ne visuomet buvo pagal protokolą, bet jis buvo padarytas ir tikslas pasiektas.

Dabartinėje Lietuvos laisvinimo darbe sąlygos daug kuo pakitėjo. Šiandien Lietuvos suverenitetas tebėra daugelio valstybių pripažinamas.

Lietuvos Respublikos diplomatiniai atstovai tebeveikia ir saugoja Lietuvos suvereniteto testinumą. Tėnka stropiai saugoti tai ką turime.

— Kaip vertinate naujosios ateivių bangos įnašą šioje srityje?

— Naujoji ateivija atnešė daug gabių, patyrusių veikėjų ir šiaip jau stambių būrių inteligentijos. Todėl dabar galinčių laisvinimo darbą dirbti yra daug. Bet dėl jų darbuotės vaisių tuo tarpu netenka daug kas saukti, nes tas reikalas tebėra

(Nukelta į 2 psl.)

KAIREJE: Lietuvos konsulas Dr. J. Bielskis su žmona Los Angeles mieste kitių šalių konsulų tarpe. Konsulas Dr. J. Bielskis, trečias iš kairės, Ona Bielskienė trečia iš dešinės.

Lietuvos konsulas Dr. J. Bielskis su žmona savo anūkų tarpe. Iš kairės: Ruta Diana, Valerija Ona ir Steponas Erikas.

PASIKALBĖJIMAS SU LIETUVOS KONSULU DR. J. BIELSKIU

(Atkelta iš 1 psl.)

prieš mus. Matome aiškiai kas ką veikia ar nieko neveikia. Taipgi matome, anot vieno laikraščio pasakymo, "kas aukoja, o kas tik eikvoja".

Beja, su šypsniu nuotaika pažvelgus, rasime kai kur ir panašumo tarp praeities ir dabarties savotiškos "veiklos". Pavyzdžiui, praeity kai kuriuose sluoksniuose būdavo vedamos diskusijos ir balsuota apie Dievo buvimą. O dabar, kai kuriuose sluoksniuose kartais irgi balsuojama: kviesti ar nekviešti Lietuvos Konsulą Vasario šešioliktos minėjimam?...

— Kokia buvo ir kaip per 20 metų pasikeitė Los Angeles lietuvių kolonija?

— Šiandien turime gerų jėgų lietuvių darbu dirbti. Tik, nelaimė, tos jėgos dar dalinai yra išblaškytos tarp atsivežtų įvairių partijų, srovių-srovelių, ideologijų, "senų sąskaitų suvedinėjimo" mėgėjų.

Prieš pora dešimtų metų Los Angeles lietuvių visuomenė buvo negausi. Išskyrus suklaidintus ir pašlijusius - kraštutinėn kairėn, žmonės čia buvo labai nuosirdūs ir geri lietuviai. Dirbo jie lietuvišką darbą pagal savo išgales ir, galima sakyti, daugeliu atvejų savo darbštumu jie net didesnes kolonijas pralenkė.

Jau ne kartą esu viešai tvirtinęs, kad šiandien Los Angeles lietuvių kolonija, proporcingai imant, yra turbūt gausiausia ir turtin-

Stalingrado mūšio aprašymo "Iki paskutinio šovinio" tęsinys, dėl vietos stokos, nukeliamas į kitą numerį.

giausia savąja inteligentija. Turime čia gabių, pasižymėjusių, taip pat daug nusipelnusių visuomenės ir tautos darbuotojų. Galima tikėtis, kad protarpiais dabartinis "kunkuliavimas", atsiradęs dėl specialaus kelių asmenų "gaivalingumo", ilgainiui nusistovės ir šioji graži kolonija sulauks darbais turtingos ir vis augančios ateities.

— Kas tenka šiuo metu atlikti konsulo pareigose?

— Lietuvą atėjūnams okupavus, įprastas konsulinis darbas, kaip užsienio prekyba, dokumentacija, pilietybė, palikimai etc., mano aplinkoje sumažėjo iki minimumo. Todėl Konsulatui dabar tenka rūpintis daugiau Lietuvos publikacija ir naudingais santykiais. Tas pasiekiamas dalyvaujant tiek oficialiuose ir privačiuose, tiek tarptautinio pobūdžio įvairiuose parėngimuose, priėmimuose, pasakaitose, pobūviuose. Taipgi, atsilyginant, savais parengimais ir pobūviais.

Palaikau plačią korespondenciją su įvairiomis mokyklomis ir pavieniais studentais. Dažnai teikiu jiems žinių apie Lietuvą ir pasiūnčių turimos literatūros. Dažnai tenka turėti, asmeniškai ar per laiškus, interviu su studentais, ypač daktarais, rašančiais vienokiomis ar kitokiomis temomis apie Lietuvą. Retkarčiais tenka amerikiečių ar kitataučių sambūriuose prakalbėti apie Lietuvą.

— Pažįstu jus, kaip nuolat besidomintį ne tik spauda, bet ir literatūra. Ką veikiate šioje srityje ir ar sulauksime jūsų gausingų atsiminimų?

— Mano rašinėjimai pra-

DAR TRYS VALANDOS NAKTIES (34)

Mes žinome viską...

Ir atėjo diena, kurią Ieva galėjo lankyti savo sūnų. Vos tik jai išėjus iš celės, pasirodė senasis prižiūrėtojas. Jis nuvedė Iloną pas naują tardytoją. Ji matė prieš save ištvirtėlio asketo veidą: tamsios, per daug arti veido kitos stovinės akys, siaura nosis, plonos, sučiautos lūpos, reti, juodi ūseliai. Ji atpažino AVO leitenantą. Jis buvo Kuzinui atnešęs pirmąjį levos pranešimą.

--Ar aš galiu eiti? -- paklausė senasis prižiūrėtojas.

--Vieną akimirka, -- pasakė vyras su retais, juodais ūsiukais, -- ilgai neužtruks.

Ant sienos kabojo laikrodinis. Jokiamu tardymo kambaryje Ilona nebuvo mačiusi laikrodžio.

--Kaline Farkasch, -- tarė leitenantas, -- tamstos bendrininkai prisipažino, tamstos kaltė įrodyta.

--Aš neturiu jokių bendrininkų, jokios kaltės, -- atsakė Ilona.

AVO leitenantas užvertė bylą.

--Tardymas prasideda šiandien vakare. Tamsta gausi popieriaus ir pieštukų. Paruošk savo prisipažinimą raštu.

--Neturiu ko prisipažinti.

--Kalbėk tik tada, kai esi klausiamas, -- pasakė leitenantas, -- laikas jau priprasti.

Jis padavė prižiūrėtojų popieriaus lapą ir pieštuką.

--Išvesti!

Senis atvedė, Iloną atgal.

Ievos dar nebuvo celėje. Jis pirma padėjo popierių ir pieštuką ant narų. Nuėmęs apyrankes, paklausė Iloną, stovėdamas už jos nugaros:

--Ar rašys?

--Ne.

Senis įsidėjo apyrankes į kišenę ir atsistojo priešais Iloną. Ilgai žiūrėjo į ją ir paklausė vėl:

--Ar rašys?

--Ne.

Senis pasitaisė nikeliuotais rėmais akinius ir atbulas eidamas link durų, murmėjo:

--Niekas nelieta užslėpta, nes visa, ką kalbėjote tamsybėje, bus paskelbta dienos šviesoje; ką vi-

eity dažniausia telietė publicistiką. Retkarčiais "pasišvaistydavau" ir kituose literatūros laukuose. Jau baigiau spaudai paruošti anglų kalba "The Battle of Gruenwald". Veikalas susideda iš mano anglų kalbon versto istorinio romano, savojo prologo ir epilogo ir dar kitų priedų. Iš viso bus apie 250 puslapių. Dabar žvalgausi leidėjo. Taipgi baigiu paruošti spaudai savo grožinės literatūros kūrinių rinkinį. Bus apie 200 puslapių. Žinoma, dar bruzdu savo prisiminimus baigti tvarkyti, kurių vieną kitą gabalėlį jau esu lietuvių spaudoje paskelbęs. Šalia to, knisinėjuos Lietuvos istorijoje. Turiu keletą projektų. Gal laikas ir aplinkybės leis ką nors daugiau sukurti.

B. R.

duje šnibždėjote į ausį, bus garsiai šaukiama nuo stogų.

Ilona liko viena. Slinko popietės valandos, Ieva jau seniai turėjo grįžti. Vakariene -- saldintos, juodos netikros kavos dubenėlis -- buvo išdalinta. Ieva negrįžo. Suskambėjo ženklas gulti. Ieva nebuvo atvesta. Ilona išsitiesė ant narų ir žinojo, kad levos daugiau nebematys. Ji atsiminė senąjį prižiūrėtoją ir jo citatą, bet negalėjo tiksliai atsiminti paskutinio sakinio: ką viduje šnibždėjote į ausį, bus garsiai šaukiama nuo stogų.

--Laimingai, Ieva, Chava, gyvenime, -- tyliai pasakė Ilona ir pradėjo laukti tardymo.

AVO leitenantas su ištvirtėlio asketo išvaizda padėjo tuščius popieriaus lapus ir pieštuką ant staliuko šalia durų ir pristūmė kėdę.

--Jei norite rašyti, galite sėstis prie stalo.

Ilona nežiūrėjo į jo veidą. Laikrodžio skaitmenų plokštė buvo baltesnė už sieną.

--Tamsta rašys arba nudvėsi, kaip galvijas.

DVIDEŠIMT PIRMA VALANDA.

Leitenantas nuėjo prie rašomojo stalo, jo batai girgždėjo, jis pasilenkė virš bylos. Kartais skaitė, kartais rašė. Pasiėmė cigarete. Rūkydamas ciniškai žiūrėjo į Iloną. Užgesino nuoruką peleninėje.

--Rašys arba nudvėsi.

DVIDEŠIMT TREČIA VALANDA.

Ilona tebestovėjo. Ji mintyse kartojė atsakymus iš netikrojo protokolo ir visomis vaizduotės jėgomis žiūrėjo į Kuzino veidą, besišypsantį laikrodžio plokštėje.

--Kaip nori, -- pasigirdo iš po ūsiukų, -- mano kantrybė baigiasi.

DVIDEŠIMT KETVIRTA VALANDA.

Leitenantas griebia telefoną. Išsuka numerį.

--Penktas tardymo kambarys, išvesti kalinę... Ne, į pirmo laipsnio izoliacinę...

Kaip ilgai? Kol aš ją atsiminsiu.

Leitenantas šypsosi. Reti, juodi ūsiukai atrodo, kaip brūkšnys virš lūpų. Leitenantas padeda ragelį, užverčia bylą. Paima lapelį ir rašo. Į duris pabeldžia. Įeina civilis, mažas ir storas. Leitenantas atsistoja.

--Drauge, -- sako civilis, -- visi kaltininkai prisipažino; mes galime tardymą užbaigti.

--Deja, pone majore, -- sako leitenantas,

--Kodėl ne?

Leitenantas parodo Iloną.

--Ji vis dar neprisipažino.

Civiliška apsirėngęs majoras atsuka. Jo plaukai žili ir reti. Antakiai liko tamsūs. Pilkas akis padidina stiprūs akiniai, suteikdami veidui malonią išraišką.

--Neprotiinga, -- sako jis, linkuodamas galvą.

Ištvirtėlis asketas pasitaiso diržą.

--Ji izoliacinėje apgalvos savo nusikaltimą.

Civiliška apsirėngęs majoras valandėlę žiūri į Iloną ir taria:

--Drauge, palikite mane vieną su ja.

--Kaip pageidaujate, drauge majore.

Leitenantas išeina. Civiliška apsirėngęs majoras balsan į spaudžia susirūpinimą.

--Sėskis gi.

Iloną labiau nustebina tonas, negu pasakyti žodžiai. Toliau jie skamba beveik tėviškai:

--Nedaryk istorijų, aš noriu tau gero.

Ilona atsisėda. Koridoriuje girdėti žingsniai. Įeina hunas AVO grandinio uniformoje. Jis sudaužia kulnimis. Nespėjus jam prasižioti, majoras sako:

--Gera. Tuo tarpu nereikia. Apyrankės sužvanga, sargybiniui apsisukant. Ilona žiūri į laikrodį. Majoras uždeda mergaitę ant pečių ranką, ji lieka ten, ir šiluma skverbiasi pro megstinio vilną.

--Rašyk. Mes žinome viską. Jei pati prisipažinsi, nebūsi griežtai baudžiama.

Ilona neličia pieštuko. Majoras nuėina prie rašomojo stalo

DESZŲ ĄRVAY

ir sudrimba į fotelį. Jis ilgai skaito bylą.

--Atsėdėtas laikas gali būti įskaitytas, -- vėl pradeda jis, --baumsės nedaug liks, mes pasirūpinsim, kad tu galėtum vėl studijuoti. Tu turi pagaltoti ir apie savo motiną.

PIRMA VALANDA.

Ilona neatsako. Majoras lieka kantrus. Jis išsitraukia iš kišenės knygą, atsiverčia, sklaido ir pradeda skaityti. Ilona stebi, ar jis skaito. Laikrodinis kabo jo užpakalyje. Nuo vieno iki kito puslapio atvertimo praeina keturios minutės. Kiekvienam puslapiui reikia dviejų, retu atveju mažiau. Jis tikrai skaito. Po valandos jis nusižyposdamas pakelia akis.

--Meilės istorija, -- sako, -- jautri, labai švelni, bet vis dėlto pilna stiprios erotikos.

ANTRA VALANDA.

Ilona sėdi tiesiai. Majoras šypsodamasis nuleidžia akis į savo knygą. Laikas slenka. Laikrodinis tiksi. Majoras, užsidėgdamas cigarete, klausia:

--Ar tu rūkai?

--Ne.

KUBA TREČIAISIAIS CASTRO REŽIMO METAIS... (5)

SUKILIMA RUOSIASI PRADETI BALANDZIO MENESI

Viskas man atrodė, kaip keista ir neįtikima melodrama, kai viešėjau tame bevadės gatvės name ir žiūrėjau į besisukinėjančią ant virvutės Fidel Castro figūrą. Nerealu ir nesuvokiama, kaip ir visas dabartinės Kubos gyvenimas. Bet tada manęs dar nebuvo aplankę trys slaptosios policijos senjorai...

--Ko mums trūksta -- tai didvyrių, -- kalbėjo man šeimininkas. Jis turėjo galvoje pasipriešinimo kovotojus, kontrarevoliuciją.

Atidžiau pasižiūrėjus, jos apybraižos jau žiūrėtos. Atrodo, kad jau nustatyta "T" diena ir "H" valanda -- pirmajai bombai ir pirmajam šūviui. T-dieną esanti kažkur tarp balandžio pradžios ir gegužės pirmosios.

--Tačiau tai bus kontrarevoliucija be didvyrių, -- tęsė šeimininkas po valandėlės. --Kontrarevoliuciją vykdys visa tauta. Deja, turės kovoti kubiečiai prieš kubiečius. Castro vis dar tebestitiki turės penkių milijonų gyventojų pasitikėjimą ir todėl leido išdalinti jiems ginklus. Keisčiausia toje istorijoje bus tai, kad tiek revoliucionieriai, tiek kontrarevoliucionieriai turės vieni prieš kitus kovoti rusiškais ir čekoslovakais šautuvais.

--Pilietinis karas? -- paklausiau aš. Apie jį man jau buvo pasakota Miami mieste.

--Taip, pilietinis karas, -- ramiai atsakė šeimininkas.

DVEJI SĄRAŠAI

Paskui jis man išvardijo keletą pavardžių. Tuos vyrus reikdą skaičiuoti ir Castro režime pasirodžiusiais tikrais patriotais

Suskamba telefonas. --Nenoriu būti trukdomas, -- pasako jis į ragelį ir vėl įsigilina į knygą.

TREČIA VALANDA.

Ilona žvilgsnį nukreipusi į laikrodį. Rodyklės pradeda be tvarkos suktis, kartais pirmyn, kartais atgal. Jos dingsta. Skaitmenų plokštė atspalaiduoja nuo laikrodžio. Ilonos blakstienos sunkios. Ji pastebi, kaip jos smunka.

Šviesa nuo rašomojo stalo veržiasi pluoštais pro vokus. Iš toli balsas sako:

--Aš matau, kad tu esi pavargusi.

Ilona atplėšia akis.

KETVIRTA VALANDA.

Su knyga rankoje majoras priėjo prie Ilonos. Jis parodė jai paveikslą viršelyje: nugaromis susiglaudusi pora; galvą nulenkus ir blakstienas užmerkusi -- ji; išsiblaškęs ir tolumas žvelgiąs -- jis; apačioje skaudžiai raudonos pavidinimo raišės: Pažinimas.

--Tikrai švelni meilės istorija. Kai aš dar buvau jaunas, kaip tu...

Jis nebaigė sakyti. Tuktėlėjęs pečiais, nuėjo prie telefono. Jau ragelį rankoje laikydamas, dar pasakė:

--Gaila, galėjai išvengti izoliacinės celės.

(Bus daugiau)

(Nukelta į 7 psl.)

NOW!

4 1/4%

PER ANNUM

on ALL ACCOUNTS

4 1/2% EARNING ON PREPAID SAVINGS

Effective Jan. 1, 1960

FREE ALUMINUMWARE WITH \$500.00 OR MORE

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASS'N.

1447 S. 49 Court, Cicero, Ill.

Tel. Bishop 2-1397

HOURS: MONDAY 9 to 5
TUESDAY, THURSDAY, FRIDAY 9 to 5
SATURDAY 9 to 1
WEDNESDAY CLOSED

PETKUS

LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2245-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

MOKAME

4 1/4%

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanavskas, Pres.

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HENDERSON 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: B. Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

117 aktyvių sportininkų švenčia dešimtmetį

Daugumas suprantame arba bent nujaučiame, kokią reikšmę jaunuoliui arba suaugusiam žmogui turi sportas. Varžybos, siekimas laimėjimų, teigiamai veikia jaunuolio dvasią. Jį daro veržliu ir aktyviu.

Galima būtų manyti, kad nėra reikalo mums rūpintis tuo klausimu. Juk Amerikos mokyklos turi plačią sporto programą ir tam skiria daug laiko.

Mūsų jaunimas ten atlieka nustatytą programą bendrame "katile". Tačiau mokyklų programa yra gerokai senstėjusi ir atsilikusi. Jau dabar girdėti, kad naujoji vyriausybė ketina daugiau pinigų ir dėmesio skirti fizinio lavinimo programai keisti ir gerinti. Esą, Amerikos jaunimas per daug išsižėjęs ir atsilikęs nuo Europos jaunimo.

Mokyklinio amžiaus jaunimas nesitenkina vien tik mokyklų programoje nustatyto fizinio lavinimosi kursu. Jie priklauso įvairiems klubams už mokyklos sienų.

Mūsų pareiga savo lietuviškąjį jaunimą suburti į lietuviškus sporto klubus, nes priešingu atveju, jie išsiskirstys po įvairius klubus ir lietuvių jie bus žuvę.

Neturiu tikslų žinių, kaip yra susiorganizavusi lietuviška sportinė veikla kitose šalyse. Bet žinau, kad JAV ir Kanadoje lietuviška sporto veikla labai gyva. Vienas iš tokių klubų yra Clevelando Lietuvių Sporto Klubas "Žaibas". Jis sausio 21 dieną švenčia savo veiklos dešimtmetį.

Pradžioje klubas turėjo 29 narius — sportininkus. Metai iš metų klubas augo ir šiandien turi 117 aktyvių sportininkų-ių. Kas metai kluban prisirašo jaunučių sporto mėgėjų, kurie, kaip prieauglis, daro klubą gyvybingu.

Sporto Klubas žaibas kultivuoja šias sporto šakas: krepšinį — vadovas J. Kijauskas, tinklinį — vadovas R. Babickas, lengvąją atletiką — vadovas A. Bielskus, stalo tenisą — vadovas J. Nasvytis, lauko tenisą — vadovas J. Dunduras, plaukymą — vadovė M. Mazaliauskaitė.

Sportinė veikla klubas yra pasiekęs gražių laimėjimų ne tik lietuvių sportininkų tarpe, bet ir sėkmingai atstovavęs įvairiose amerikiečių varžybose. Tačiau tokios apimtys veikla išvystyti klubas turi nemažą finansinių problemų. Sportinės salės, aikštės, įrankiai, gausios sportininkų išvykos, įvairūs registracijos mokesčiai reikalauja stambokų išlaidų.

Klubo sportinės veiklos paremimui yra susiorganizavę Tėvų-Rėmėjų Komitetas. Jo sudėtis: pirm. K. Karalis, ir nariai: J. Damušis, O. Jakubaitienė, V. Čiurlionis ir F. Eidimtas.

Tėvų-Rėmėjų Komitetas kviečia lietuvišką visuomenę remti šią puikų mūsų jaunimo sportinę veiklą savo atsilankymu į sporto varžybas, į jų parengimus ir kuklią auką. Remdami jį būsite atlikę pareigą savajam jaunimui.

Šia proga reikia pasakyti, kad pastovi sportinė jaunimo veikla per savąjį klubą, būtų neįmanoma be pasiūlytųjų ir atsidavusių sportinei veiklai žmonių. Iš tokių veiklių sporto darbuotojų sudaryta ir klubo valdyba: A. Bielskus — pirm., valdybos nariai: Elvyra Vadopalienė, R. Babickas, J. Kijauskas, A. Barzdukaitė.

Klubo dešimtmečio proga visiems sportininkams ir vadovams linkime gražiai darbuotis ir šaukiam atstovauti lietuvių vardą sporto srityje.

K. K.

JEI BŪTŲ...

Vertingame straipsnyje apie santykius su tėvyne, St. Žymantas prisijungė prie apgailėstųjų dėl permažų pastangų gauti lietuviškas transliacijas per Laisvosios Europos Radiją. Esą, "tokių transliacijų išrūpinimas, jei jos būtų teisingai tvarkomos, kaip tik turėtų didesnės reikšmės svarstomam santykių su Lietuva klausimui spręsti".

Noriu ne prieštarauti St. Žymantui, o tik kiek galima storiiau pabraukti jo žodžius "JEI BŪTŲ TEISINGAI TVARKOMOS".

Prieš šešetą ar septynetą metų buvo paskildęs gandas, kad jau renkami kandidatai užimti Laisvosios Europos Radijo lietuviškos programos tvarkytojų ir perdavėjų vietoms. Matyt, pastangų tokiai programai išrūpinti buvo dėta ir turėta vilčių. Ryšium su tais svarstymais, vyraujanti tema tarp veikėjų buvo,

ar tinkamai tame personale atspindėtas visuomeninis politinių grupių svoris (apie kurį, žinoma, beveik kiekvienas buvo kiek kitokios nuomonės). Minimi buvo kandidatai, ištikimi tos ar kitos grupės partiečiai. Tik maža jų tarpe buvo girdėti tokių, kurie būtų turėję patyrimo ar bent numatomų gabumų, specialiai reikalingų radijo programos rengimui ir perdavimui (gabumas redaguoti žinias, rengti apžvalgas, gabumas kalbėti į mikrofoną, tinkamas balsas, tarba, kalbos mokėjimas ir tt.). Paminėjau vienam veikėjui B. Railos kandidatūrą. Juk redaktorius ir žinoma "fonogeniškas" radijo komentatorius, turįs keleto metų stažą iš Lietuvos! Matytumėt, koks buvo pasipiktinimas! Jokiu būdu! Juk Raila — "rezistencininkas", o Vliskas jų nepripažįsta, tai kaip gi galima!

Programa nebuvo įsteigta ir kandidatai liko nepakviesti. Apgailestauti, ar ne, pagalvojus kaip "tinkamai" buvo tam steigimui ruošiamasi?

Ryšium su nepasitenkinimais dėl Amerikos Balso lietuviškos programos esti sakoma, kad tai valdinė institucija, neturi laisvės. Laisvosios Europos Radijo globoje būtų kiek daugiau lais-

Rašytoja J. Vaičiūnienė ir tuometinis Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininkas Stasys Santvaras 1947 metais Augsburgėje, įvykusiam Draugijos suvažiavime. J. Vaičiūnienė šiame Dirvos numeryje spausdina įdomų rašinį, kaip namuose sukurti tvirtesnį lietuviškos židinio, o Stasys Santvaras, būdamas Dirvos redakcijos narys, dažnai Dirvai talkina įvairiais rašiniais.

Dirvos nuotrauka

BŪKIME TURTINGI

L. Vaičiūnienė

Neturtas ne yda,
Turtas ne nusikaltimas,
(Žmonių išmintis)

Man rodos, kad smerkiam, spygliais ir dygliais baidome, priekaištais, humoru apmėtome bankų knygeles, namus, rezidencijas, kitus laiko atnešus gyvenimo reikmenis ne už tai, kad jie yra padiktuoti to gyvenimo laiko sąlygų, kad jais naudojames, bet už tai, kad jie mumyse pradeda gyventi, ar jau gyvena.

Smerkiame už tai, kad žmogus, šį kartą, lietuvis, palikęs savo kraštą, tų sunkių daiktų stipriai traukiamas žemyn, kasdienybėn, dvasinėn lėkštumon net ir prarajon.

Smerkiame už tai, kad jų turtai tampa gyvenimo tikslu, ambicija ir bendrosios opinijos žmogaus vertės nustatymo mastu. Už tai, kad mes, kaip Donelaičio Dikšas, pats būdamas visiškai nurizęs, nurizusios ir dvasios "garbina skarbų", jokiame didesniame tikslui jų

neišleisdamas iš aklinau uždarytos skrynios.

Net lietuviškoji čionykštė spauda, kuri, rodos, dabar turėtų labiausiai pabrėžti mūsų didžiuosius tikslus, raginti už juos apsispręsti (kai kada pasitaiko), žeruoja brangių, puošnių rezidencijų, techniškių gyvenimo priemonių garbinimu, "šauknių puotų" apraštų "skaniais valgiais" (net vaizdais vadinamų) stalų vaizdavimu — ir dar tokiu patraukliu, masinančiu būdu, iškeliančiu tas puotas į vertybų laipsnį, kad ir kitus šaukte šaukia toje srityje lenktyniauti.

Vaizduojama taip įtikinamai, lyg visa to savininkai būtų pasirinkę po visų išgyvenimų ir netekimų atsigriebtį teisingiausią kelią, tikslą ir idėją. Kad būtų dar vaizdingiau ir įsakmiau dar pridėdama neproporcingai tekstui nuotraukų, džiaugsmu ir biologiniu pasitenkinimu plystančiais puotaujančių veidais. Mat kitas aprašymo paskaityti nuo puotų rengimo jau nebeatpėja ar nepaslenka. O tūli laikraščiai net pasisako, kad jų skaitytojų dauguma ilgesnių straipsnių jau nebeįkerta — girdi, jokių samprotavimų nereikia.

Tuo blogiau, kad toks medžiagos garbinimas kyla ne iš per didelio turtingumo, bet iš išgytoje medžiagoje nuskendimo, jos išleidimo sąmonėn ir širdin, iš pasiryžimo įvykdyti smulkmeniškai visas miesčioniško buvimo (nesakau gyvenimo) net ir niekingiausios trupmenas. O jose ir nuskeistama, lyg apsisukus galvai lėkštame vandenyje — išmintoje svetimoje pėdoje. Mat, geras, sveikos, teisingos orientacijos plaukikas perplaukia ir didžiai galinagai besukuriuojančius vandenius — gyvenimą.

Tikrųjų turtuolių mes dar neturime, arba vos kelis. O turtuolis prilipęs prie savo "rezidencijos" (aklausiai langais ir kurčiomis durimis) slenksčio — kam jis benaudingas ir prasmingas! Net į dangaus karalystę jam bus sunkiau įeiti, negu kupranugarui išlįsti per adatos skylutę.

Tatai patvirtina ir Jobo gyvenimas. Jis yra buvęs tais laikais turtingiausias, bet Dievo akyse teisiasiausias žmogus: savo turtus laikė ne savyje, tik šalia savęs. (Ant. Maceina), už durų; laikė juos ne savaime, bet gautais ir proporcingai naudojo savo ir kitų reikálams. Išėmė juos lyg iš kokios

versmės ir dalino tiem, kam buvo reikalinga.

Išeitų, jog nėra reikalo, kad čia lietuviai, kitų tautybų sąstate, būtų vargšai, be nuosavos pastogės, pėsti ir t.t. Tačiau yra didžiulis reikalas, kad jų materialinis kylimas būtų ne juose pačiuose, o šalia jų, kad turėjimas būtų proporcingas (atsiminkime našlės pinigėlių) kultūrinėjimui, lietuviškų reikalų rėmimui, sveikam dvasiniam augimui, bet ne atvirkščiai proporcingas, kaip dabar dedasi. Tada įrodo mūsų tautinės kultūros šakų džiūvimas, lietuviškumo neįtikėtinai greitas nykimas, vaikų, dar padaiguotų, išskridimas ir kiti tolygūs reikalai.

Neturėtų manyti visi tie, kuriems likimas lėmė, jų pačių įgimtas sugebėjimas, apsukrumas sėkmingai eiti turtingėjimo keliu, kad jie neprivalo atsilyginti nei už turimus gabumus, nei už pasisekimus, kad jie neįpareigoti materialiniais pertekiais dalintis, pirmiausia su savo tauta, kad jie neįsideda kartais kišenėn ir kitų dalies, — neturėtų apsispręsti, kaip girdėti balsų, gyventi vien tik sau, tariamai malonumais apsiurdamami (viena iš didžiųjų nuodėmių). Už visokeriopus gabumus, talentus mes patys jokių nuopelnų neturime. Tada bus nuopelnas, kai jų vaisius kuo prasmingiausiai sunaudosime.

Jeigu dalinimasis visokiomis vertybėmis, išradimais gyvas ir skatinamas tarp tautų ir valstybių, kaip galėtume mes, bendrojo likimo broliai ir sesers, vienas nuo kito apsitverti savo kieme nesugriauama siena! Tai gi kiekvienas turtingas turėtų dalintis savo turtu, kaip tikrasis visuomenininkas (jų dar yra ir labai atsidėjusių, nuoširdžių) darbu, už kurį ne tik jokio piniginio atlyginimo negauna, bet dar pridėda; kaip dalina kultiūrininkas, mokslininkas, dažnai sunkiai sumėgęs duonos reikalo galus. Jeigu ne pirmoji vietoj būtų žiūrėję ir dabar tebežiūrėję naudoti, kaip dabartinis žemės gyvenimas atrodytų. Turbūt ir pačiam pinigui būtų jis nebūtų malonus!

Manau, kad ir kultūrininkai pažįsta maisto skonį, atskiria geresnį rūbą, pastogę, jaučia nuovargį, poilsio reikšmę, skiria ėjimą pesčiom nuo važiavimo ir t.t. Tačiau jie, nebodami savęs, pluša, kad spėtų ką vertinga padaryti dabar ir palikti ateinančiom kartom. Tokių mes savo tarpe turime, tik jų nematome ir nenorime matyti.

Tai kodėl materialinių gėrybių talentingam kaupėjui lietuviui turėtų būti išimtis? Kodėl jie bendrojo, nors solidarumo mokesčio, turėtų išvengti? Viso skrauto, sutausoto turto paikiimas vaikam mūsų gyvenimo.

namų sąlygų šviesoje, kaip yra visai teisingai įrodęs St. Tamulaitis, rašydamas apie palikimus, irgi nėra tikslus.

Todėl gyvenamieji namai, rezidencijos ir t.t. neturėtų būti mainų, prekybos, "biznio" objektas, atnešas, juos bekauliojant, vieną kitą šimtinę pelno. Namai turėtų būti čia, nors ir ant svetimo lauko, nuolatinio šeimos gyvenimo vieta, jos pelenas, kaip mēgdavo tarti Rygiškių Jonas (pats, būdamas mētomas iš vietos į vietą, tai patyrė). O žmonių išmintis sako, jog "ir akmuo, gulėdamas vietoje, apželia".

Tik nuolatiniai lietuviški namai galės sava kultūra, mokslingumu apželti, žydeti, ir nešti vaisius. Čia galės vežėti savi papročiai, tradicijos, kalba, didėti, turtingėti knygų lentynos, turės vietos laikraščių, žurnalų rinkiniai, patefono lietuviškos plokštelės, kurių muzika tėvai užmigdys ir rytą prižadins vaikus. Ant sienų grožės lietuviški paveiksai, tils visokie albumai, vaikų priklijuoti iškirptų iš laikraščių lietuviškų vaizdelių, atvirukų, — juostų audimo staklės, margučiai ir visos kitos mielos smulkmenos ir stambmenos, turinčios namų lietuviškos dvasios gyvybės savybių.

Ne vienais iš mūsų esame patyrę, kad nuomotame bute kampininkaudamas, stiprios lietuviškos dvasios neišugdysi ir reikiamos aplinkos nesukursi: yra savininkų, kurie apsižiūrėję, kad gyventojas per daug turi knygų, ar išgirdę lietuviškos muzikos, dainos melodiją, paliepia išsiskraustyti, o butyne, kur gyvena ir kitų tautybių šeimos, ir joms lietuviškumas užklius. Su vaikais net ir butas sunku gauti. (Iš dalies tas ir pastūmėjo siekti savos pastogės).

Kilnodamiesi iš buto į butą, jausimės iš dalies klajokliai, nesušilę vienoj vietoj, kaip patarlė sako, padų, ir neįkursime plačia ir

(Nukelta į 4 psl.)

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

Grazi dovana visiems Naujų metų proga Plokštelės tik neseniai pagamintos

LITHUANIAN - AMERICAN Long Play Hi-Fi Records

Sol. LIONE JUODYTĖ-Matthews yra įdainavusi naują lietuvišką dainų plokštelę — "MANO

LIETUVOS PRISIMINIMAI"

(My Lithuanian Memories) Kaina \$4.98

Antrąją mažą (angliškai) — "Christmas Carols" Shepherd Boy and Sleeping Child.

Kaina 98c. Išleistas Mill Marlboro Co. Platintojams užsakius didesnius kiekius — duodama nuolaida.

UŽSAKYMUS SIUSTI: ALEX MATHEWS 256 Union Avenue, Brooklyn 11, N. Y. arba gaunama visose radijo stotyse

SAVE Part Of Every Pay

AMERIKINIAI LAIKRAŠČIAI LIETUVOJE

--Laikraščiai iš Amerikos Lietuvoje? -- Taip. Lietuvoje dabar tikrai keletas šimtų žmonių gauna laikraščių iš Amerikos. --Kokių? -- Ogi: "Vilni" iš Chicago, "Laisvė" iš Brooklyno pašonės, "Liaudies Balsas" iš Kanados... Nors ir ne pastoviai, bet gauna... Aaa... Tai visai kas kita...

Teisybė, tie laikraščiai, stengiasi būti kiek galima panašesni į bolševikų valdžios Lietuvoje leidžiamus laikraščius. Daugiau kaip pusė medžiagos juose yra tiesiog perspausdinama iš tenyktės spaudos. Bet vistik dar lieka šis tas, kas Lietuvoje skaitytojui gali būti įdomu. Ir ne tik skaitytojui įdomu, bet ir partijos politikams neparanku.

Pavyzdžiui, toks "radinis", kaip gydytojas A. Margeris, išgirtas, išgarbintas, kaip puikus propagandos įrankis, grįžta Amerikon ir deda "Vilnyje" tokį skelbimą: "DR. MARGERIS sugrįžo iš Lietuvos. Prima ligonius nuo 2 iki val. popiet ir nuo 6 iki 7 val. vakare. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta".

Amerikoj toks skelbimas paprastas dalykas. Bet kaip jis atrodo tenai? Jis gi atskleidžia, kad gydytojas Margeris, nepaisant viso jo "pažangumo", visgi yra tik privatnininkas, t. y., priiminėja ligonis namie ir ima už tai pinigą į savo kišėn. O tenai tokius gydytojus, kurie privačiai priiminėja ligonis, partiniai "kapelionai" bara, išjuokia ar tiesiog užsiundo ant jų kočius nors revizorius.

Angliškai suprantantieji dar gali pamatyti, kad, nors laikraščiai nuolat rašo apie badaujančius bedarbius Amerikoj, bet toje pačioje "Vilnyje" dedami skelbimai, kurie siūlo darbo, bet nematyti skelbimų, kuriuose darbininkai ieško darbo. Pavyzdžiui, iš vieno tokio skelbimo galima sužinoti, kad paketų eksportoriui už 40 valandų savaitėje siūloma \$85,00 alga. Lietuvoje už tokį darbą negaus 85-ųjų naujųjų rublių per visą mėnesį!

Daug ką, neharmonizuojantį su bolševikine propaganda, išsiplepa ir korespondentai iš paskirų vietovių. O dar daugiau atskleidžia retkarčiais pasitaikantieji polemikos straipsniai, prieš ką nors iš lietuvių, suprantančių dalykus kitaip. Čia jie mini pavardes, mini pareiškimus, prasiitaria apie veiklą ir t. t. Mokantieji skaityti "tarp eilučių" (o šiais laikais Lietuvoje daugelis to labai gerai pramoko), iš tokių straipsnių sužino arba atspėja įdomių dalykų. Dėl to amerikiniai probolševikiniai laikraščiai Lietuvos skaitytojams visgi daug įdomesni, negu vietiniai. Tik... Dabar ateina žinių, kad netgi tie ištikimieji pataikūnai, prieš pasiekdami skaitytojus Lietuvoje, turi pereiti per "koštuvą", ir kaikiurie numeriai kažkur "dingsta". Tenyktės valdininkai tokiems atvejais skuba suversti kalte Amerikai. Girdi, matyt neišleido... Gal ir neišleidžia kada, bet nebent patys siuntėjai, apsižiūrėję, ko prirašė...

Neseniai "Vilnis" atspausdino Anžano Rūko laišką, kuriame tasai bando atremti kažkokio Pilėnų Margirio užsipuolimus. To laiško pabaigoje A. Rūkas štai ką sako:

"...man čia, Amerikoje... dėl karjeros, dėl skanesnio karnio nereikia nei šunimi šliaužioti, nei pelėda ūbauti, nei ant galvos stovėti, nei įsitikinimų keisti, nei kam nors batus laižyti. Gyvenu laisvą Amerikos darbininko gyvenimą: tūkstančių banke, namų ir kitokių turtų neturiu, bet išlaikau šeimą, važinėju nuosavu automobiliu, viešai kritikuoju Eizenhauerį ir laisvalaikiais vaidinu, režisuoju ir rašau ką tik noriu. Be to, labai myliu Lietuvą ir lietuvius, todėl ligi grabo lentos nesutiksiu, kad būtų falsifikuojama garbinga ir didi Lietuvos istorija, kad rusas yra vyresnysis lietuvis brolis ir kad broliškoje Lietuvos respublikoje būtų taikomi kolonialiniai metodai".

Arba, prieš kiek laiko "Laisvė" įdėjo A. Zieniaus straipsniuką apie A. Galdiką paveikslų pa-

rodą Almaus (tai yra, išgarsėjusio savo keistokiu straipsniu Aig. Šaičiaus) galerijoje. Ten buvo parašyta:

"A. Galdikas nėra joks realistas. Jis foku būti nei nenori. Jam kasdieninis pasaulis -- tik žaliava. Argi kas norėtų, kad muzikos kompozitoriai klausytojams perteiktų kaip gaidžiai gieda, traukiniai švilpia? Taip ir dailėje, tik meistrai, tik tikri kūrėjai tesugeba iš žaliavos -- materijos išgauti dvasines vertybes -- gerį, grožį, ir žmogaus didybę išsakančias brangenybes. Adomas Galdikas yra vienas iš tokių".

Tai yra aiškus pasisakymas prieš realizmą, modernaus dailininko pozicijos gynimą, griežtai priešingas kompartijos linijai. A. Galdikas Lietuvoje iš viso neminimas, "trefnas", o čia dabar ateina probolševikiniame laikraštyje atspausdinta jo apolo-gija, net pašiepianti tenai garbinamą realizmą!

Skaitytojams Lietuvoje, ypač dailininkams, toks gabaliukas turėjo būti tikra sensacija. O ką jau bekalbėti apie A. Rūko laišką, kurio tik viena dalelė čia pakartota, bet kuris visas panašiai įdomus. Tenai tokį dalyką paskaityti būtų lyg ragauti griežiausiai uždraustą vaisių! Net

jeigu kam ir nepatiktų skonis, vistiek labai įdomu!

Bet ar toki, net ir pataikūniškų laikraščių, numeriai praeina pro koštuvą? Jeigu jau kaikiurie tų laikraščių gavėjai rašo, kad ne visus numerius gauna, tai beveik tikra, kad su Žieniaus straipsniu, o ypač su A. Rūko laišku numeriai nebus pralindę.

Gal kas ginčys, kad netiesa, kad praeina? Tai tegu pabando įrodyti. Tegu bent keletas "Vilnies" ir "Laisvės" eilinių skaitytojų (ne kompartijos centro tarnautojų!) iškerpa ir atsiunčia laišką, pavyzdžiui, A. Rūko laišką, ir tegu parašo savo (betkokią!) nuomonę apie tą laišką. Tada bus matyti, kad bent kas nors yra gavęs tą numerį neišcenzūruotą.

Amerikoj galima gauti visus bolševikų leidžiamus laikraščius, kokius jie tik iš tenai išleidžia (iš Lietuvos tik Vilnių leidžiamuosius laikraščius išleidžia užsienin. Ligi šiol net tokios "Kauno Tiesos" neduoda išsirašyti, nekaltant apie kitų miestų ar rajonų laikraščius). O iš Amerikos Lietuvoj irgi gali gauti tik probolševikinius laikraščius ir tai, jeigu kas nors Amerikoj juos užsako ir užmoka, ir jeigu tenyktės cenzoriai išleidžia. Toki tie (vienos krypties) "kultūriniai mainai".

(a)

Rūpinkimės, kad ir mums nepasidarytų šaltoka gyventi

E. Čekienė

Ilgai užsitęsusi imigracija keikia rūpestį, kaip ilgiau išlaikyti lietuvių išveivijoje. Lietuviškos organizacijos ir spauda ieško įvairių priemonių. Veikėjai sako kalbas, rašo straipsnius. Bet yra ir tokių, kurie mums neužiom pataria dingti tarp svetimųjų. Laikraščiuose nestinga ir tokių patarimų, kurie nori keisti nuo amžių įsisenėjusias lietuviškas tradicijas.

--Vietoj gėlių ar užuojautos mirusiam artimui, siųskite BAL-Fui, lituanistinei mokyklai. Vietoj kalėdinių atvirukų, kartą metuose prisiminti buvusį draugą ar bendradarbį, siųskite sveikinimą į bendruomenės leidinį. Žodžiu, daromės vis praktiškesni, realesni, visai išstumdami iš lietuviško gyvenimo jausmą. Pingas užvaldo mus labiau, negu šio krašto tautiečius, kurių meilės doleriui negalėjom suprasti dar prieš dešimt metų, tik čia atvykę.

Tačiau žmogus lieka visur žmogumi. Be materialinių gėrybių, be garbės ir karjeros, jo pilnai egzistencijai reikia ir draugiškos šilumos, jausmo bei širdies.

--Labai jau šalta bus gyventi, --įtarė kartą komunistų veikėja pirmos bolševikų okupacijos metu, kai dar galingesnis partietis pranešė, jog tarnautojai ir darbininkai nebebus išleidžiami iš darbo porai dienų į tėvo ar motinos laidotuves. Nes... juk jų nebeprisi, o tavo atsisveikinimo miręs vistiek nebejaus.

Greičiausiai dėl to neatsargaus, jos išsitarimo, dar iš lietuviško jautrumo išsprūdusio tikro žodžio, jos kylanti komunistinė karjera greit baigėsi dingimu iš gyvenimo labai šaltai, be pėdsako, be žinios, be laidotuvių, be gėlių.

Kad gyvenimas už geležinės uždangos šaltas, mums gerai ži-

noma. O šaltas dėl to, kad ten išardytas tvirtas šeimos pagrindas, teisės ir narių pareigos vienas kitam. Sugriautos per ilgus amžius nusistovėję šeimos, religinės ir tautinės tradicijos. Panaikintas ir bet koks nuosirdus lietuvių bendravimas platesne prasme. Kitaip sakant, gyvenimas ten kietas, šaltas, be jausmo, užuojautos ir galios.

Bergi žmogus yra socialus. Vaikui užtenka socialinio bendravimo šeimoje. Augant jo pasaulis plečiasi, jam reikia draugų, kuriuos ir randa vaikų darželyje, mokykloje. O išėjus iš mokyklų yra organizacijos.

Lietuviška organizacija svetimam krašte yra mus jungiančioji jėga. Jos nariai turi atlikti įvairius įsipareigojimus: nario mokestis, rėmimas spaudos, lituanistinių mokyklų, BAL-Fo, laisvinimo institucijų, kultūrinių fondų ir k. Kol mes šias pareigas sąžiningai atlikim, lietuvių išveivijoje klestės.

Lietuvių išlaikyti reikalingas nuolatinis, vispusiškas ryšių palaikymas. Štai tik vienas, bet dažnas pavyzdys. Miršta pavyzdingas ilgametis organizacijos narys, sąžiningai mokėjęs nario mokestį ir visur aukojęs, Paliko šeimą ir gausų būrį draugų. Skaudžiam nuširdime likusiais artimiesiems, kada itin brangus kiekvienas draugiškos šilumos žodis, o neretai ir materialinė pagalba, tada skaitome, jog XY, vietoje gėlių, paaukojo BAL-Fui ar Vasario 16 d. gimnazijai. Ir apie tai pasiskelbė laikraštyje, kurio gal būt, belaimėn patekusi šeima, ir neskaito. Tuo pavyzdžiu paseka ir kiti velionio draugai ir artimieji. Juk taip daug praktiškiau, greičiau ir, gal, pigiau.

Ta nelaimingoji šeima, kuri augina ir jaunąją kartą, netekusi

Toronto skautų eglutės programoj pasirodžiusios jaunos šokėjos. Pirmoj eilėj: Čeponkutė, Dubinskaitė, Gubaitė. Antroj eilėj: Gvildytė, Lasaitė ir Gvildytė.

brangaus žmogaus kartu netenka ir visų savo šeimos draugų ir artimų pažįstamų. Jie neturi laiko, net Kalėdų šventėms atėjus savo ranka rašytų pora sveikinimo žodžių. Jie neturi laiko parodyti, kad bent kartą metuose tave dar prisimena. Vietoj atviruko neva siunčia kam nors auką ar sveikina visus iš karto Bendruomenės leidiny ar kitokioje spaudoje. Ir nežinia, kuriuos jie sveikina, kuriuos prisimena, kuriuos jau užmiršo.

Ta užmiršta šeima, taip el-

giantis pasijunta be artimųjų draugų. Jai gyvenimas išveivijoje darosi šaltas vien tarp svetimųjų nejausmas.

Tuo tarpu amerikiečiai tų tradicijų laikosi. Švenčių proga parodo daugiau širdies, draugystės ryšius stiprina. Ir tuo patraukia mūsų jaunuosius.

Ko gi verta draugystė ar artima pažintis, jei per metus nesurandama poros minučių laiko ir kelių centų, kurie patvirtintų, kad jis dar tebėra mūsų atmintyje?

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra
1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

Ofiso telef.: MAin 1-1773

Rezidencija: OL 7-2521

Turėdami reikalų prašom į mane kreiptis namų telefonu OL 7-2521 — Peninsula.

J. P. MULL-MULIOLIS

Nekilnojamo turto pirkimo, pardavimo, įkainavimo ir apdraudos įstaiga.

6606 Superior Ave. UT 1-2345

13229 Superior Ave. UL 1-6666

ALGIMANTAS DALIDĖ,

lietuvis bendradarbis ir East Clevelando skyriaus vedėjas.

AR JAU ĮSIGIJAI ALMA MATER?

Tai knyga, kuri turi būti kiekvieno lietuvių šeimoje. Ypač jaunimas ją turi perskaityti. Iš įdomaus pasakojimo apie studentų gyvenimą ir mokslą Nepriklausomoje Lietuvoje, jie giliau pažins savo kraštą ir savo žmones.

Rašytojas R. Spalis moka pasakoti traukiančią kūrybos jėga. Todėl visi grožinės literatūros mėgėjai įsigydami Alma Mater, tikrai praturtins savo bibliotekas.

Užsisakydami Alma Mater naudokitės šia atkarpa:

D I R V A

6907 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio.

Siunčiu \$5.00 ir prašau man išsiųsti R. Spalio naują knygą "Alma Mater".

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

Los Angeles lietuviams gerai pažįstamas lietuviškų knygų platintojas Prišgintas, pas kurį kas sekmadienį prie lietuvių bažnyčios gali pasirinkti naujai išėjusių knygų.

L. Kančiauskas nuotrauka

*DIRVA*DIRVA*DIRVA*DIRVA*DIRVA*DIRVA*DIRVA*

DIRVA

6907 Superior Ave.,
CLEVELAND 3, Ohio

PRADĖKITE SIŪSTI DIRVĄ

Kam

Kur

Susipažinti šešius numerius ☐Už metus — \$8.00 ☐Už 6 mėnesius — \$5.00 ☐

(Pažymėkite atitinkame lankelyje savo užsakymą ir pridėkite atitinkamą mokestį, jei užsakote sau ar kaip dovaną).

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

*DIRVA*DIRVA*DIRVA*DIRVA*DIRVA*DIRVA*DIRVA*

Juozas ir Sofija Laukaičiai, Vokietijos lietuvių veikėjai, su savo vaikais -- sūnum Arūnu ir dukterim Rūta, kuri gyvena Amerikoje ir juos aplankė iš Amerikos.

Clevelande ir jo gražioje priemiesčiuose, su daug skyrių, veikia Garden Center. Tai visų gėlininkų, sodininkų, mėgėjų ir profesionalų organizacija. Joje aktyviai veikia ir keletas lietuvių. Vienas iš tokių yra V. Apanius, dirbęs Gwin sodyboje. Metiniame Garden Center susirinkime pirmininku buvo išrinktas D. James Pritchard, Society National Bank viceprezidentas. Nuotraukose matome jį sveikinant buvusios pirmininkės Mrs. R. H. Norweb.

SUKILIMĄ RUOŠIASI PRADĖTI...

(Atkelta iš 2 psl.)

Galbūt ir Rufo Lopez Fresquet, pirmasis Castro finansų ministras, kuris nuo režimo nusisuko, vos tik pasirodė pirmieji raudonumo ženklai. Taip, galbūt ir jis.

Sąrašas tikrai ilgas. Daug pavardžių jame, bet daug ir klausimų.

Šalia jo guli antrasis sąrašas -- "juodasis". Jame pavardės žmonių, kurie, prasidėjus Castro sukilimui, atsistojo Batistos pusėn ir turėjo būti apsaugoti nuo žmonių įniršimo. Ir jų sąskaitas dar reikia sutvarkyti.

RAMIAI MIRTI

--Mirti už tėvynę, reiškia gyventi už tėvynę, -- kalbėjo šeimninkas. Aš tą sakinį buvau jau kažkur kitur girdėjęs. Jis iškaltas viename paminkle, netoli uosto įlankos. Kubos tautinio himno tekstas tą mintį išreiškia panašiais žodžiais.

--Jie yra, -- aiškino šeimninkas, -- tipiški kubiečiai. Kai prireikia, jis rizikuoja gyvybe. Jo kalčių sąrašas gali būti labai ilgas, bet jis miršta ramiai. Kai Batistos režimo išsigimėliai buvo nuvesti į egzekucijų vietas, daugumas jų neleido užrišti jiems akių. Jie mirė, prieš šautuvų vamzdžius aukštai pakėlę galvas -- ir tai reikėjo jiems leisti.

Kai aš vėl ieškojau kelio klaidiomis gatvelėmis ir pagaliau atsiradau "Prezidentų alėjoje", atsiminiau, kur stovėjo paminklas, turįs įrašą: "Morit para la Patria es Vivir!"

Drungnos vėjelis jau buvo nudžiovinęs gatves. Pakėlęs akis aukšty, matėi ilgą transparentą virš užsienių reikalų ministeri-

jos, o dar aukščiau -- giedrą, žvaigždėtą dangų.

Ašėjau uosto įlankos pakrante ir pro amerikiečių ambasados rūmus. Dabar ten užgesusios šviesos. Paskutinis automobilis tyliai pravažiavo vakarų kryptimi. Tyloje girdėjai tyliai pliauškančias jūros bangas.

Tačiau ir čia, tamsioje, beveik paslaptingoje krantinės tyloje, jautai keistą Kubos tikrovę ir Castro režimą. Ten stovi didžiulė lenta su įrašu: "Čia American Insurance Company stato naują įstaigą". Turėjo iškilti dangoraižis, kokių daug jau yra Havanos naujamiestyje. Bet tai buvo planuota prieš metus.

Amerikiečių turtą nacionalizavus, buvo pastatyta kita lenta: "Čia Compania Nacional de Seguros Generales stato naują įstaigą". Turėjo būti statoma pagal seną planą, amerikiniams stiliui. Bet tai buvo prieš du mėnesius.

Dabar plakatines lentas jau beveik dengia piktžolės. Statybos aikštė tuščia. Niekada nebuvo joje dirbama ir netolimoje ateityje tikrai nebus. Jau pradėta čion versti miesto šiukšles. Tačiau aikštė priklauso, kaip plakatą išdidžiai skelbia, Kubos liaudžiai: "Cuba si! Yanquis no! Venceremos! Contra la agresion extranjera!"

Naktis buvo vėsi po lietaus. Nacionalizuotame Hiltono viešbutyje, kuris kaštavo 13 milijonų, kazino tebebuvo atidaras. Lošama ant dviejų iš 14 stalų. Ten buvo daugiausiai septyni ar aštuoni kubiečiai. Jie lošia aistringai ir su viltimis, bet stato daugiausiai penkis ar dešimt pezų, kurios iš viso jau beveik neturi vertės.

Jei įeini į tame pačiame aukš-

SOCIALINIS DRAUDIMAS (1)

Visais šio skyriaus reikalais laiškus prašom adresuoti: Dirva, Socialinis skyrius, 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

J. ŠOLIŪNAS

Dažnai kalbame apie šalutinius soc. draudimo įstatymo aspektus, visai nustumdami šalin pagrindinius dalykus, nuo kurių priklauso ir visos kitos pensijų rūšys.

Šiandien bent trumpai susipažinkime su darbininko senatvės pensija. Pažūrėkime, kokie yra pagrindiniai reikalavimai, kuriuos turi išpildyti kiekvienas darbininkas, norįs gauti mėnesinę soc. draudimo pensiją.

KADA MOKAMA?

Daugelyje kitų kraštų įvairiausių pensijų mokėjimas dažnai priklauso nuo asmens pragyvenimo išgalių, t. y. pensija mokama, jei darbininkas yra reikalingas paramos. Ne taip yra čia.

Amerikoje socialinio draudimo pensijas gali lygiai taip pat gauti milijonierius ir gatvės valkata. Soc. draudimo pensija nieko bendro neturi su darbininko turtingumu. Yra tik šie trys pagrindiniai reikalavimai, kuriuos darbininkas išpildęs, gali gauti mėnesinę soc. draudimo pensiją:

a) darbininkas pakankamai ilgai išdirbo ir turi uždirbęs užtenkamą metinių darbo ketvirčių skaičių.

b) darbininkas yra sulaukęs pensininko amžiaus (moteris -- bent 62 m., vyras -- 65 m.).

c) darbininkas padavę prašymą mėnesinės pensijos gavimui.

Šitie trys reikalavimai yra pagrindas, kuriuos turi išpildyti kiekvienas darbininkas, norįs gauti mėnesinę senatvės pensiją. Kaip pastebite, jokių kitų suvaržymų nėra.

Dažnai piliečiai teiraujasi, ar pensijos yra skirtingos gyvenant vienoje arba kitoje valstijoje, arba net užsienyje. Ne, Pensijos yra mokamos visiems vienodai, nes soc. draudimo pensijas moka

te esantį naktinį klubą, tai nustembi, kad ten vis dar siūloma gera programa. Bet viduje sėdi tik keturi kiniečiai ir 18 nacionalizuotų kelnierių. Jei grįždamas užsukį į didįjį barą, kuris susisiečia su maudymosi baseinu, ten randi vienintelį nusigėrusį čeką, o keturi nacionalizuoti kelnieriai svajoja apie dolerinius laikus; ir tai, ką čekas geria, tėra tik Coca -- Cola.

Pasikelti liftu į dvidešimtąjį aukštą. Žvilgsnis iš balkono apėmė plačią įlanką, žiburėlių marginį sugrūstus namelius ir toliau, prie senos tvirtovės, švyturį. Aplinkui Hiltono viešbutį dar nemiegama. Trimituoja automobiliai, klega balsai, ir vėjelis atneša net gitarų skambėjimą.

Kai tolumoje, senamiestyje, vėl išgirdau sprogstančią bombą, vis dėlto man susidarė įspūdis, kad tai ne kas kita, o fejeverkas nuotakoms pakelti. Gal tai man atrodė dėlto, kad manęs dar nebuvo aplankę trys senjorai iš slaptosios policijos...

(Pabaiga)

ir administruoja federalinė valdžia.

KODĖL VADINAMA PAGRINDINE PENSIJA?

Kodėl šią pensiją vadina pagrindine? Nagi todėl, kad nuo jos priklauso visos kitos pensijų rūšys. Sakykime, yra išmokamos pensijos darbininkų žmonoms, vaikams, tėvams, našlėms bei našliams. Mokami vienkartiniai pomirtiniai išmokėjimai. Tačiau čia išvardintų pensijų daugeliu atvejų negaus niekas, jei pats darbininkas neturėjo teisės į pensiją.

Yra tik vienas skirtumas tarp vadinamųjų gyvų pensijų ir pomirtinių pensijų kvalifikacijos. Gyvų darbininkų žmonoms ir vaikams pensijos mokamos tik tada, kai pats darbininkas sulaukia 65 m. amžiaus. O mirties atvejais amžiaus ribos reikalavimo nėra. Vadinasi, našlių, vaikų, tėvų, bei vienkartinės pomirtinės pašalpas galima gauti net ir tada, kada darbininkas miršta nesulaukęs pensininko amžiaus.

Kaip reikia kvalifikuotis kitoms pensijoms, kalbėsime vėliau.

KAS DARYTINA?

Kai darbininkas artėja prie pensininko amžiaus, jis pradeda nerimti. Nežino, ką jis turi daryti, kad gautų užsitarnautą pensiją.

Trumpai -- keletas nurodymų bei patarimų:

Pirma, bent trejetą mėnesių prieš pasitraukimą į pensiją, susisieki su vietine socialinio draudimo įstaiga.

Antra, kreipiantis į įstaigą pasiūkime paskutiniųjų metų uždarbių įrodymus (geriausiai W-2 Form).

Trečia, turėkime kartu su savim dokumentus, įrodančius amžių. Kiekvienas senas dokumentas, nesvarbu kokia kalba jis būtų parašytas, gali būti jūsų amžiui tinkamas įrodyti dokumentas.

Ketvirta, jei žmona ar vaikas kartu kreipiasi dėl pensijos, turėkime jų amžiui įrodyti dokumentus.

Darbininko pensija visados sustabdoma, kada jis miršta.

Laikina pensija gali būti nutraukiama, kada darbininkas uždirba virš nustatytos normos, yra deportuojamas arba nėra pilietis ir išvyksta gyventi į užsienį (čia liečia tik tuos darbininkus, kurie dirbo arba gyveno J. A. V-bėse mažiau negu 10 metų).

Štai maždaug pagrindai, kuriais remiasi svarbiausioji soc. draudimo pensijų kategorija.

KLAUSIMAI -- ATSAKYMAI

Ar tiesa, kad pradėjus gauti socialinio draudimo pensiją nuo sausio 1 dienos ir per sekančių tris ar keturius mėnesius uždirbęs \$1200 ir vėliau per likusius tų pat metų visų mėnesius uždirbdamas nedaugiau kaip \$100 kiekvieną mėnesį, nenustatos teisės į visus pensijos čekius?

J.K.

ATSAKYMAS J. K.

Netiesa. Jūsų kalbamui atvejų darbininkas turėtų teisę gauti pensiją tik už tuos mėnesius, kuriuose jis neuždirbo virš 100,00 dol.

Negalima sumaišyti dviejų dalykų. Pirmiausia, kiekvienam darbininkui yra leista uždirbti \$1200,00, neatsižvelgiant visiškai, kada toji suma uždirbama: per vieną, du ar dvyliką mėnesių. Tačiau jei darbininkas uždirba virš \$1200,00 dol., tai tada taikytina jam antroji taisyklė pusė, t. y. jam mokama pensija tik už tuos mėnesius, kuriuose jis uždirba mažiau, negu 100,00 dol.

J. Šoliūnas

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

CLEVELANDE ir apylinkėse

VISUS KVIEČIAME Į LSK DESIMTMETIO MINĖJIMĄ

Banketas - vakaras įvyks sausio 21 d. (šeštadienį), 7 val. vakaro, Šv. Jurgio parapijos salėje.

Banketo programoje: Oficialioji dalis -- minėjimo aktas ir meninės dalies vietoje -- labai nuotaikingoje montažo formoje "televizijos programa". Šios rūšies programa yra clevelandiečiams dar iki šiol nematyta ir savo originalumu tikrai visus nuostebins. Po programos vyks šokiai, grojant Neolithuanų kapelai.

Dešimtmečio minėjimo sportinės varžybos įvyks sausio 22 d. (sekmadienį), Cathedral Latin High School salėje, 2056 E. 107 St. (tarp Euclid Ave. ir Carnegie Ave.).

A. BIELSKUS, Žaibo Sporto Klubu vadovas

Varžybų tvarkaraštis:

1 val. -- Vyrų tinklinis tarp LSK Žaibo ir Clevelando Latvių Sporto klubo.

1:45 val. -- Moterų tinklinis tarp LSK Žaibo moterų ir mergaičių (iki 18 metų).

2:30 val. -- Mergaičių krepšinis tarp LSK Žaibo ir Š. Amerikos lietuvių meis-

terių Toronto PPSK Aušros.

3:45 val. -- Vyrų krepšinis tarp LSK Žaibo ir Chicago LSK Aro.

Clevelandiečiai yra kviečiami gausiai atsilankyti į banketą ir sportines varžybas.

• Pirmojo pasaulinio karo veteranai prašo visus, jame dalyvavusius, susitikti specialiam susirinkime sausio 25 d., įvykstančiam organizacijos salėje -- 3730 Euclid Ave. Patovūs susirinkimai vyksta kiekvieno mėnesio ketvirtą trečiadienį. Dėl tolimesnių informacijų susirinkti su Ralph E. Smith, 1125 Hayden Ave., MU 1-7875.

Išnuomojamas kambarys

Didelis, yra visi patogumai. Gali naudotis virtuve. Išnuomojama moteriai ar dviems.

1247 E. 84 St., telefonas -- GA 1-7543

GERI NAMAI

Dviejų šeimų 5-5, garasas, dideli kambariai, prie pat Naujos parapijos.

Plytinis 4 miegamųjų vienos šeimos, naujas karšto vandens šildymas, netoli Naujos parapijos.

3 miegamųjų Šv. Jurgio parapijos rajone. Labai gerame stovyje. Nori tik \$10,800. Galite pirkti su mažu įmokėjimu.

Dvi krautuvės ir butas, mūrinis, beveik naujas pastatas E. 200 gt., gerame biznio rajone.

Labai geras 5-5 Eddy Rd. rajone.

Norintieji išvengti bedarbės, pirkite gėrimų krautuvę, parduodamą lietuvių rajone.

Išnuomojamas moderniškas ofisas daktarui Naujosios parapijos rajone.

Norintieji pirkti ar parduoti prašomi paskambinti: IV 1-6561 arba MU 1-2154

Juozas Mikonis -- Realtor EAST SHORE REALTY 780 E. 185 gt.

LIETUVIŲ KLUBAS ir SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengimus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue EX 1-1143

EAST CLEVELAND-EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH-SUPERIOR AVENUE

Už indėlius, įneštus iki sausio 20 d., nušimčiai bus mokami nuo 1961 m. sausio 1 d.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue EN 1-1763

936 East 185 St. KE 1-7770

VISI - JAUNI IR VYRESNIEJI Į LINKSMĄ

JAUNIMO VAKARĄ

SAUSIO 28 D. 7 V.V.

Lietuvių svetainėje, Clevelande

DOMI PROGRAMA

ŠOKIAMS GROS NEOLITUANŲ ORKESTRAS

TURTINGAS IR ĮVAIRUS UŽKANDŽIAIS STALAS. GAUTAS PELNAS SKIRIAMAS

VASARIO 16 GIMNAZIJAI

DIRVA

Nr. 8

1961 m. sausio 20 d.

KAS IR KUR?

• Juozas Bačiūnas užsakė Dirvą septynioms jaunoms skautėms į Vokietiją.

• Anicetui Simučui sausio mėnesį sueina 25 metai konsulinio darbo New Yorko konsulate, kur jis ir dabar eina konsulo pareigas.

• Jokūbo Stuko Lietuvos Atsiminimų radijo valanda ruošiasi švęsti 20 metų sukaktį. Ta proga bus koncertas puošnioje Webster salėje, kurio programą atliks A. Steponavičienės diriguojamas moterų choras iš Chicago. Sukakčiai atžymėti ruošiamas spaudai 20-ties metų radijo veiklos apžvalginis iliustruotas leidinys.

J. Stukas šiomis dienomis paskirtas dėstyti tarptautinės prekybos kursą City College, New Yorke.

• Dr. Gediminas Čekas su žmona Aldona, iš Providence, R. I., žiemos atostogas praleido New Yorke pasuošius — dr. Eug. ir E. Noakus.

• Kastantiną Kazlauską, gimusį 1885 m. Kudirkos Naumiestyje, 1913 m. atvykusį į JAV, iki 1922 m. gyvenusį Clevelande, ieško Grumas. Žinantieji prašomi rašyti: J. Valaitis, 6800 So. Campbell Ave., Chicago 29, Illinois.

DETROIT

MENO ŠVENTĖ

Sausio 28 d., šeštadienį, Meno Muziejaus salėje (5200 Woodward, įėjimas iš Farnsworth) 8 val. L. B. Detroito apylinkėse organizuoja dainos meno šventę, kurios programą atliks žymiausios lietuvių išeivijos dainos meno pajėgos: Chicago's vyrių choras "Vytis", organizavęs Chicagoje operų pastatymus, pereinantis metais savo veiklos dešimtmetį vainikavęs nepaprastu koncertu Marijos Aukšt, Mokyklos salėje ir susilaukęs muzikos kritikų puiklausio vertinimo; operos moterų choras ir solistai: D. Stankaitytė, St. Baras ir J. Vaznelis. Diriguos muz. A. Kučiūnas. Girdėsime B. Budriūno, S. Šarkos, J. Karoso, J. Karnavičiaus, V. Klovos, S. Šimkaus, G. Verdį, Ch. Gounod, ir G. Bizet kūrinis (daugiausia operų ištraukas), kuriuos išpildys minėti chorai su solistais.

L. B. Detroito apylinkės V-ba norėdama padaryti savo tautiečiams džiaugsmą ir malonumą, rizikuoja 3000 dol. išlaidomis. Šitokios dainos meno šventės Detroito lietuvių kolonija tikrai dar neturėjo. Tai bus tikra dvasinė puota, kurioje nedalyvauti būtų nuodėmė.

K. Jurgutis

DIRVAI AUKOJO

Prenumeratą pratęsdami, Dirvą aukomis parėmė:

P. Dzekonskas, Detroit \$2.00
I. Paukštys, Brooklyn 1.00
R. Vaišnys, Nel Haven 5.00
S. Banelis, Toronto 1.00
P. Budininkas, Gary 5.00
V. Minkūnas, Cleveland 1.00
S. Mickus, Medinah 2.00
V. Bagdonas, Chicago 5.00
P. Didelis, Philadelphia 2.00
A. Sylvester, New Britain 1.00
A. Rukas, Chicago 2.00
S. Raksnys, Phila. 2.00
J. Sirusas, Woodhaven 2.00
J. Cinkus, Cicero 5.00
V. Lankauskas, Chic. 2.00
F. Jurevičius, Clev. 2.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

NEW YORK

Balfo rėmėjų susirinkimas

New Yorko — Brooklyno lietuviai, Balfo rėmėjai, 1960 metų gale, vajaus proga, suaukojo arti 5,000 dolerių. Š. m. sausio 25 d., 7 val. vak. Lietuvių Piliečių Klubo patalpose, 280 Union Avenue, Brooklyne, šaukiamas specialus Balfo rėmėjų susirinkimas, kuriame bus pasidalinta vajaus išpildžiais, aptarti 100-jo Balfo skyriaus reikalai ir duodama informacija iš Balfo Centro veiklos.

Susirinkime pažadėjo dalyvauti Balfo Centro Valdybos nariai, direktoriai, spaudos žmonės ir fotografas.

Visi Balfo rėmėjai maloniai kviečiami dalyvauti.

Mokyt. Jadvygos Matulainės paruošti Maironio liutuanistinės mokyklos mokiniai sausio 8 d., Apreiškimo parapijos salėje atliko Kalėdų šventėms pritaikytą tautinių šokių, dainų ir žaidimų programą.

D. Leveckytė, K. Baltrušaitytė, A. Samušytė ir A. Ruzgaitė pašoko solo, akordeonu pagrojo J. Baronius. Po programos Kalėdų senelis — akt. K. Vasilaiškas mokyklos vaikus apdovanojo dovanėlėmis, kurias parūpino mokyklos tėvų komitetas. Po to buvo bufetas, loterija ir šokiai.

Sauliaus Janušo ir Gražinos Račytės sutuoktuvės įvyks vasario 4 d., Apreiškimo par. bažnyčioje, Brooklyne, N. Y. Vestuvių pokylis — V. Steponio svetainėje, New Yorke.

Saulius yra dail. Česlovo

Sausio 14 d. Los Angeles, Calif., įvyko Klaipėdos atvadavimo sukakties minėjimas su menine programa. Pirmoj eilėj sėdi iš kairės: L. Briedis, rašytoja Petronėlė Orintaitė-Janutienė, D. Mitkienė, Jul. Balsio šeima ir kiti. L. Kančausko nuotrauka

Solistė L. Zaikienė, dainavusi, Klaipėdos atvadavimo sukakties minėjime Los Angeles, Calif. L. Kančausko nuotrauka

ir Veronikos Janušų sūnus. Abu jaunieji aktyviai reiškiasi lietuvių visuomeniniam gyvenime.

Muz. Sofija Levickienė praėitą savaitę grįžo iš Europos, kur ji praleido tris savaites atostogų Muenchene ir Stuttgarte, Vokietijoje pas sūnų ir draugus. Grįžusi S. Levickienė vėl pradėjo muzikos pamokas, kurias ji duoda privačiai savo mokinius lankydamą namuose.

Janina Jonynienė, dail. V. Jonyno žmona, po sėkmingos operacijos Roosvelto ligoninėje, New Yorke, grįžo namo ir sveiksta.

Ligoninėje J. Jonynienė dažnai lankė ten dirbanti, kaip vyriausia laboratorijos vedėja Ligija Bieliukienė, LMA pirmininkė.

J. Bagdonavičienė, E. Legeckienė ir dr. Žukauskienė sudaro moterų komitetą organizuoti banketui, kuris įvyks gegužės mėn. gale, lietuvių gydytojų suvažiavimo metu New Yorke, Com-

modore viešbuty. Į banketą rengėjos numato sukviesti 250 asmenų.

Robertas Zebuda laimėjo pirmą premiją — taurę iš 10 varžybose dalyvavusių lygų rutulio stūmimo. Apie tai plačiai paminėjo amerikiečių laikraščiai. Robertas yra čia gimęs lietuvis, Brooklyno College technikos studentas. Ir tai jo laimėjimas jau ne pirmas ir aprašomas lietuvių vardu.

Adv. Birutė Novickienė gruodžio 20 d. atšventė savo gimtadienį. Nors jau daug metų ji yra ligonė, bet jautriai domisi lietuvišku visuomeniniu ir politiniu gyvenimu ir aktyviai jame dalyvauja.

E. CHICAGO

TAUTINĖS SĄJUNGOS SKYRIAUS METINIS SUSIRINKIMAS

Tautinės Sąjungos skyriaus metinis narių susirinkimas įvyko sausio 8 d., 4 val. p. p. Šv. Pranciškaus lietuvių parapijos patalpose, Harbor, Indiana.

Susirinkimą atidarė skyriaus pirmininkas Kazimieras Pocius, kuris pakvietė pirmininkauti Antaną Juodvalkį, sekretoriauti Juozą Bagdanskį.

Į garbės prezidiumą Tautinės Sąjungos Centro Valdybos vicepirmininką inž. Joną Jurekūną ir sekretorių Teodorą Blinstrubą.

Skyriaus metų veiklos pranešimą padarė pirmininkas Kazimieras Pocius, kuris pareiškė, kad skyriaus valdyba veikė netik Tautinės Sąjungos ribose, bet sykiu bendradarbiavo ir su kitomis vietos organizacijomis, būtent: vietos ALT skyriumi, Apylinkės Bendruomenės valdyba, BALFO skyriumi ir SLA 185 kuopa. Minėtose organizacijose turėjome atstovus. Skyrius gyvai reagavo į visus svarbesnius įvykius, o reikalui esant rašė raštus įtakingiems šio krašto valdovams.

Skyrius buvo suruošęs išvyką — gegužinę, kuri skyriui davė apie 200,00 dol. gryno pelno. Sušaukti du visuotini narių susirinkimai, 12 valdybos posėdžių — pasitarimų. Įvykusiame jaunųjų mentininkų konkurse Clevelande, skyrius pa-

skyrė 100,00 dol. premiją. Dirvos 45 metų sukakties proga pasiūsti sveikinimai ir 45 dol. auka. Vietos jūrų skautai paremti su 30,00 dol. auka, Nepriklausomybės Fondui surinkta 65,00 dol. aukų, kurie įteikti per įvykusį suvažiavimą Chicagoje.

Namo statybos reikalų pranešėjas Kazimieras Pocius nuoširdžiai dėkojo p.p. Irenai ir Jonui Rinkūnams už perleistą skyriui sklypą ir pačios idėjos iškelimą pastatyti namą pardavimui.

Į susirinkusius žodį tarė ir Centro valdybos atstovai. Inž. Jonas Jurekūnas plačiau nušvietė Centro Valdybos veiklos metmenis, Antano Smetonos manografijos išleidimą ir apie įvykstantį šią vasarą Tautinės Sąjungos seimą Chicagoje. O sekretorius Teodoras Blinstrubas pasidžiaugė East Chicago's skyriaus veikla ir narių sugyvenimu, kvietė ir toliau sėkmingai tęsti Tautinės Sąjungos darbą. Jis taip pat plačiau narių painformavo apie Antano Smetonos manografijos išleidimą ir jos platinimą.

Namo statybos komisijos pranešimą padarė komisijos pirmininkas Kazimieras Domarkas, o statybos apyskaitą perskaitė kasininkė A. Domarkienė.

Revizijos komisijos pranešimus: skyriaus bendros veiklos ir namo statybos padarė Juozas Bagdanskis.

Visos patiekto apyskaitos susirinkimo buvo priimtos be jokių diskucijų bei pataisų.

Buvo perrinkta skyriaus valdyba ir revizijos komisija kurią sudaro: Kazimieras Pocius — pirmininkas, Stasys Kalvaitis — vicepirmininkas, Valerija Valeikienė — kultūros reikalams, Tadas Mečkauskas — sekretorius, R. Nemickas — kasininkas ir spaudos talkininkas.

Revizijos komisiją sudaro: Jonas Steikūnas, Antanas Juodvalkis ir Vytautas Aukštuolis.

Tautinės Sąjungos East Chicago's skyriaus valdybos ir narių vardu, skyriaus sekretoriui Tadeui Mečkauskui pareikšta nuoširdi padėka, už padovanotą, skyriui albumą ir nuotraukas.

Po susirinkimo buvo bendros vaišės, kurių metu arčiau susipažinta su skyriaus nariais, svečiais ir jų šeimomis.

Pakenė

BOSTON

Tautinės S-gos Bostono skyriaus narių visuotinas susirinkimas nutarė pakviesti skyriaus garbės narius rašytoją Stasį Santvarą ir muziką — kompozitorių Julij Gaidelį.

Iškilingas susirinkimas įvyks sausio mėn. 28 d. Į Tautinės Sąjungos skyrių pereitą savaitę įstojo šeši nauji nariai.

Respublikonų partijos Bostono lietuvių skyrius numatomas įkurti artimiausiu laiku. Iki šiolei veikė tik komitetas Nixon-Lodge rinkiminei akcijai.

Liet. Bendruomenės N. Anglijos apygardos suvažiavimas įvyko sausio 15 d. Tautinės S-gos namuose. Į suvažiavimą atsilankė L. B-nės pirm. St. Barzdukas. Apsvarstyta daug svarbių klausimų. Dalyvavo

Worcesterio, Brocktono, Lawrence ir Bostono apylinkių atstovai. Suvažiavimui pirmininkavo Justas Vaičaitis, sekr. L. Čepienė ir p. Pipiras.

Išrinkta 1961 m. N. Anglijos apygardos valdyba: pirm. Justas Vaičaitis, Edmundas Cibas ir A. Vilėniskis.

Pabaltiečių metinis susirinkimas kviečiamas sausio 29-tą dieną, 3 val. p. p., 190 Beacon St. (International Institute) patalpose.

Susirinkimo metu bus vieno turistinio pranešimas iš dabartinės Latvijos gyvenimo, kartu bus rodomi spalvoti paveikslai.

Bostono lietuvių visuomenė yra kviečiama gausiai dalyvauti.

Ignas Vilėniskis, Liet. Neprikl. Fondo atstovybės Bostone pirmininkas, skelbia vąj, įvykstantį sausio-vasario mėnesiais.

Visi Fondo rėmėjai Bostone ir apylinkėse maloniai prašomi savo skirtą pinigų sumą perduoti Fondo kasininkui Romui Jasiūnui arba jam paskambinti telefonu AN 9-1676, kuris pinigus paims iš namų. Auką galima pasiūsti ir paštu kasininko adresu: 253 Gold St., So. Boston, Mass.

Būtų gera jeigu rėmėjai praneštų savo adresą Fondo sekretoriui Teofilui Janukėnui, 161 I. St., So. Boston, Mass. Aukos priimamos ir Tautinės S-gos namuose sausio 21, 28 — vasario 4, 11, 18 ir 25 dienomis nuo 7-8 val. vak.

Neprikl. Fondui aukos renkamos ir pagal aukų lapus. Norintieji jų gauti, prašom kreiptis pas Fondo kasininką.

Didėja bedarbė Mass. valstijoje. Labai daug žmonių jau paleista iš darbo. Jų tarpe nemažas skaičius lietuvių. Išstos didelės Bendrovės, kurios niekad anksčiau neatleisdinédavo, šiuo metu net specialistus atleido.

HARTFORD

PABALTIEČIŲ KONCERTAS — BALIUS

Šių metų sausio 28 dieną Hartforde įvyksta lietuvių estų ir latvių jungtinis koncertas — balius.

Programoje numatyta: klasikinės baletas, Šoka Kristina Raščūtė — Šersnienė, Liaudies dainos ir operų arijos, kurias išpildys latvių baritonas Arijas Keijs ir estų sopranas Greta Barrot-Milk. Be to estų pianistas Leonid Milk atliks keletą estų kompozitorių kūrinių. Šoklams gros pabaltiečių orkestras.

Šis koncertas-balius yra jau trečias metinis panašaus pobūdžio įvykis. Tai labai gražus ir artimų tautų bendradarbiavimas. Reikia tikėtis, kad ir šių metų koncertas — balius bus nemažiau sėkmingas, kaip ir buvusieji. Rengėjas — Bendruomenės Hartfordo apylinkė, Amerikos Estų Draugija ir Amerikos Latvių Draugija.

S.

VISAIS
APDRAUDOS
REIKALAIS,

kaip automašinų, gyvybės, nelaimingų atsitikimų ir gaisro, kraiptis į atstovę

PAULINA
MOZURAITIS-BENNETT
HI 2-4450
642 Meadow Lane Dr.
Cleveland 24

Detroito mergaičių choras, vadovaujamas muziko St. Slyžio, atlikęs meninę programą praėitą šeštadienį Detroito Dariaus ir Girėno klubo vėliavos pašventinimo iškilmėse. J. Gaižučio nuotrauka